

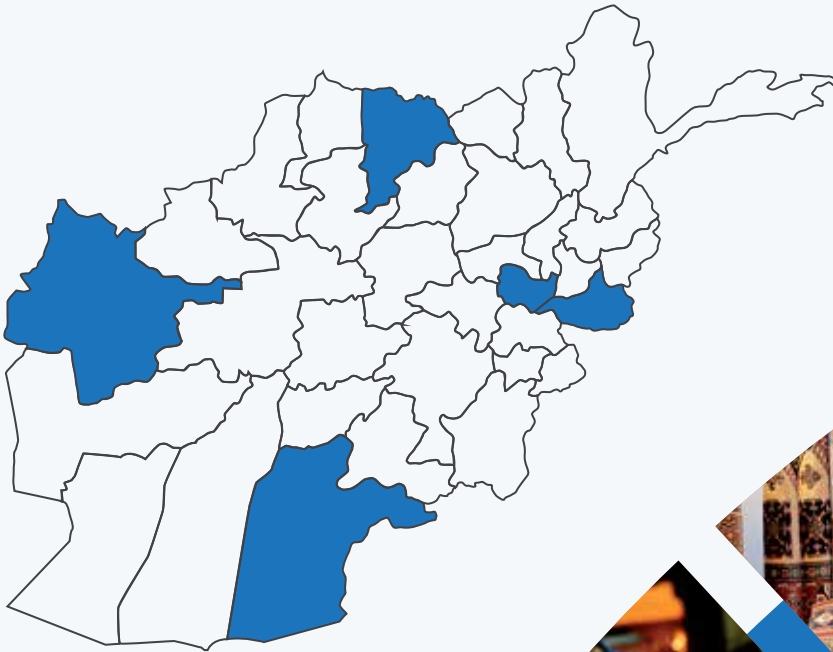
Afghanistan Chamber of Commerce & Investment
اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
د افغانستان د سوداګرۍ او پانګونې اتاق

ACCI Business Monitor

سروی کاروبار

۱۳۹۹

سروی حاضر توسط اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان در همکاری تخنیکي با پروگرام محیط سرمایه گذاری افغانستان (ACIP) که توسط موسسه حرکت - نهاد تسهیل کننده سرمایه گذاری افغانستان (H-ACIFG) مدیریت میگردد، انجام شده است. نهاد (H-ACIFG) توسط حکومت انگلستان و سویدن از طریق اداره (DFID) و نماینده گی همکاری های بین المللی سویدن (SIDA) حمایت مالی می گردد. مواد بحث شده این گزارش منعکس کننده دیدگاه های نهاد (DFID) به شمول حکومت تطبیق کننده آن و حکومت سویدن نمی باشد.

در باره اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان و موسسه همکار حرکت (HARAKAT)

در عرصه خدمتگزاری به جامعه سکتور خصوصی، اتاق تاریخچه طولانی دارد که به ۸۸ سال قبل برمگردد. قانون تنظیم امور اتاق در سال ۱۳۹۸ تصویب و توشیح شد که به اساس آن، اتاق یک نهاد کاملاً مستقل، غیر حکومتی، غیر سیاسی و غیر انتفاعی تعریف گردید.

این امر یک اقدام مطلوب بمنظور همکاری بیشتر سکتور خصوصی و دولت در راستای ایجاد محیط مناسب تجارت که توسط سکتور خصوصی در سراسر کشور به پیش برده میشود. در حال حاضر اتاق بیش از ۶۶۰۰۰ عضو انفرادی که ۲۳۵۰۰ آن عضو فعال بوده و ۲۸۱ انجمن، اتحادیه و کوپراتیف را منحیث عضو سازمانی دارد. هم اکنون اتاق از ۹۰ فیصد جامعه سکتور خصوصی کشور نمایندگی می کند.

این نهاد از طریق دفتر مرکزی خود در کابل و ۲۵ اتاق ولایتی و دو ولسوالی فعالیت‌های حمایتی خویش را از سکتور خصوصی به پیش می برد. امروز، اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان با استفاده از جایگاه بی نظیر خویش روند اصلاحات و پیشرفت اقتصادی در کشور را نهادینه می نماید. اتاق منحنیت یک پل ارتباطی میان افراد عام، سرمایه گذاران، دوزرها، رسانه ها و شرکای خارجی، اعضای جامعه سکتور خصوصی افغانستان را در زمینه رسیدن به اهداف شان کمک مینماید.

اتاق در پروسه تدوین پالیسی های اقتصادی با حکومت همکار است و همواره تلاش ورزیده تا مشوره های لازم و سازنده را با در نظر داشت افزایش سطح عواید حکومت، حفظ منافع سکتور خصوصی و قدرت خرید مردم، به حکومت ارائه نماید. به منظور توسعه تجارت و سرمایه گذاری، اتاق برای تولیدات کشور برنامه های ارزش افزایی تولیدات داخلی و همچنان معرفی مارکیت های جدید را روی دست میگیرد، تا از این طریق سرمایه گذاری در داخل کشور افزایش یابد.

اتاق با گسترش روابط خود با شرکای بین المللی خویش، زمینه دسترسی به معلومات مهم بین المللی را برای جامعه سکتور خصوصی کشور مهیا می سازد.

موسسه حرکت (HARAKAT) یک نهاد غیر انتفاعی بوده که بمنظور ایجاد محیط مناسب کاروبار و سهل سازی پروسه های سرمایه گذاری در افغانستان فعالیت می نماید، این موسسه در هماهنگی تمام با حکومت، جامعه مدنی و سکتور خصوصی افغانستان فعالیت های خویش را در راستای تحقق اهداف خویش به پیش برده و توسط همکاری های انکشاف بین المللی کشور انگستان تمویل میگردد که هدف ایجاد محیط مناسب سرمایه گذاری را از طریق تمویل پروژه های مختلف متناسب به ساحات مشخص شده این موسسه را دارد.

^۱ در سروی وضعیت کاروبار نظر مسوولان شرکت ها در مورد وضعیت کنونی کاروبار و انتظارات شان برای شش ماه آینده پرسیده می شود. این سروی توسط مصاحبه تلفونی در پنج ولایت (کابل، بلخ، قندهار، هرات و ننگرهار) با اشتراک ۷۰۵ شرکت در ماه جوزای سال ۱۳۹۹ انجام یافته است.

پیشگفتار

این سروی ها گویای آن است که چالش‌ها و مشکلات فراراه رشد کاروبار در سال‌های اخیر افزایش نگران کننده داشته است. در کنار وضعیت عمومی نامساعد سیاسی و امنیتی، شرکت‌ها از شرایط نامناسب قانونی کسب و کار، اخاذی، فساد و مشکلات ترانزیت با کشورهای همسایه نیز رنج می‌برند. ضمناً نبود مشوق های تجارت و سرمایه گذاری، عدم پالیسی‌ها و برنامه‌های انگیزه بخش، و نبود زیربنای مناسب مانع رشد کاروبار گردیده است و این امر بر روند رشد رفاه و درآمد عمومی مردم اثرات منفی بر جای گذاشته است.

این سروی منبعی برای تقویت گفت‌وگو سازنده میان دولت و سکتور خصوصی برای رسیدن به درک مشترک از چالش‌های فراراه سکتور خصوصی خواهد بود. آروزمندیم که ادارات ذیدخل، یافته‌های سروی کاروبار اتاق را در طرح و ترتیب قوانین و مقررات مدنظر گرفته وضعیت کاروبار را بهبود بخشند.

به امید محیط مناسب‌تر تجارت و سرمایه‌گذاری در کشور،

با احترام

سید زمان هاشمی

رئیس هیئت عامل اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان از سال ۲۰۱۲ به این سو شرایط کاروبار کشور را با اجرای سروی‌های سه ماهه و سالانه بطور سیستماتیک مطالعه کرده است. این سروی‌ها در پنج زون بزرگ کشور انجام می‌یابد، داده‌ها و معلوماتی که بصورت مستقیم از شرکت‌ها جمع آوری می‌شوند، در اختیار سیاست‌گذاران، پالیسی‌سازان و جامعه تجاری قرار داده می‌شوند.

از سال ۲۰۰۲ بدینسو سکتور خصوصی افغانستان در بخش‌های زراعت، تحصیلات عالی، بانک داری، هوانوردی، مخابرات، ساختمان و صحت به گونه قابل توجه سرمایه‌گذاری کرده است. حکومت با طرح پالیسی‌های تشویقی می‌باید از رشد مستمر و همه‌جانبه سکتور خصوصی حمایت کند. خوشبختانه، از چندین سال به اینطرف دولت در مشورت با سکتور خصوصی با ایجاد اصلاحات در قوانین، طرزالعمل‌ها و پروسیجرها تسهیلاتی را در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری، تولید و صادرات مساعد ساخته است که از آنجمله می‌توان به مرکز واحدی ثبت تشبثات موسوم به آسان خدمت که انتظاری رود هزینه و زمان ثبت را به حداقل کاهش دهد، اشاره کرد. به همین ترتیب دولت با ایجاد مرکز واحد خدمات گمرکی در میدان هوایی کابل گام دیگری را در جهت تسهیلات خدمات گمرکی برداشته است. این مراکز به امکانات و پرسونل بیشتر نیاز دارد تا باعث ایجاد تسهیلات بهتر به سکتور خصوصی گردند.

برای نخستین بار، افغانستان صاحب یک استراتژی ملی صادرات است که محصول همکاری‌های حقیقی میان سکتور خصوصی و حکومت می‌باشد. به باور ما اگر این استراتژی به شکل مکمل عملی شود، بیلانس تجارتي ما تقویت یافته و تمرکز بیشتر روی تولیدات داخلی خواهد شد که این امر باعث افزایش صادرات می‌گردد.

سروی وضعیت کاروبار، شاخصه‌های دسترسی به زمین، برق، منابع مالی، بازار برای محصولات و خدمات، زیر ساخت‌های -مناسب، مصوونیت متشبتین، کارگر ماهر و حضور زنان را در تشبثات مهم دانسته و بعنوان چشم انداز سکتور خصوصی مطرح می‌کند.

مقدمه

در این تحقیق که به همکاری مالی و تخنیکی اداره محترم حرکت (HARAKAT) انجام یافته است تلاش شده است تا وضعیت کنونی کاروبار و انتظارات شش ماه آینده کاروبار در افغانستان به تبیین گرفته شود، بمنظور تحلیل وضعیت کنونی که ویروس فراگیر کرونا دامنگیر فعالیت های سکتور خصوصی در کشور گردیده است کوشش گردیده است تا با دوره های همسان گذشته که فعالیت های این سکتور بدور از این ویروس مهلک بوده است مقایسه گردیده و شدت تاثیرات این ویروس بالای کاروبار در کشور به اساس پنج زون (کابل، هرات، بلخ، ننگرهار و قندهار) در پنج سکتور (تجارت، خدمات، زراعت، ساختمان و تولیدی) و سه سبب مختلف شرکت ها (کوچک، متوسط و بزرگ) به بحث گرفته شده است در این تحقیق تلاش گردیده است تا به اساس پنج شاخص (کاهش استخدام از زمان شیوع ویروس کرونا، انتظارات افزایش استخدام بعد از ویروس کرونا، میزان فرمایشات و فروشات از زمان شیوع ویروس کرونا، وضعیت موجود کاروبار و عوامل تاثیر گذار بالای فعالیت های سکتور خصوصی در زمان پس از کرونا بالای کاروبار) اندازه تاثیر پذیری فعالیت های سکتور خصوصی ناشی از ویروس و انتظارات آینده آن ها تبلور گردد.

از آنجای که مبنای هستی اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان و موسسه حرکت (HARAKAT) حمایت از سکتور خصوصی و ایجاد محیط مناسب سرمایه گذاری در افغانستان بوده است بدین لحاظ همواره تلاش نموده اند که تا با استفاده از روش های مختلف کاربردی و پالیسی و از طریق هماهنگی با ذینفعان خویش شرایط تسهیل کاروبار را بازنگری نموده و به حکومت افغانستان و جامعه بین المللی پیشنهادات عمده را در زمینه ارایه نمایند که سروی و تحقیق وضعیت کاروبار حاضر نیز ملاک این هدف بوده و میتواند دستاورد شگرف در زمینه محسوب گردد، که عمده ترین یافته های آن قرار ذیل است:

- ❖ فراگیری ویروس کووید-۱۹ سبب گردیده است، سطح اطمینان حاضر فعالان کاروبار در افغانستان از وضعیت فعالیت های شان نسبت به دوره های مشابه گذشته افت کند و این در حالی است که انتظارات آن ها (بهبود فعالیت های کاروبار) در شش آینده بهبود یافته است؛
- ❖ از اثر تاثیرات ویروس کرونا فرمایشات و فروشات فعالان کاروبار در کشور به گونه قابل ملاحظه یی افت کرده است چنانچه ارقام نشان میدهد این میزان در ولایت بلخ به بالاترین حد نسبت به دوره های گذشته (۸۹,۵۶-) و در ولایت هرات به پایین ترین حد (۸۴,۳۵-) میرسد که بصورت مجموعی بطور جدی وضعیت نگران کننده را نسبت به تمام دوره های گذشته نشان میدهد؛
- ❖ ارقام نشان دهنده تاثیرات منفی ویروس کووید-۱۹ روی سطوح مختلف کاروبار به گونه مختلف می باشد، چنانچه شدت تاثیرات این ویروس روی تشبثات کوچک و متوسط (۱۹-) نسبت به تشبثات بزرگ (۷,۵-) می باشد و بصورت مجموعی یک وضعیت بد را نسبت اکثریت دوره های گذشته که فعالیت های اقتصادی بصورت نورمال وجود داشته است، نشان میدهد.
- ❖ از آنجای که نرخ بیکاری در افغانستان رو به صعود بوده و بعنوان یکی از شاخصه های کلیدی محسوب میگردد بناً تحقیق حاضر نشان میدهد که در ربع دوم سال ۲۰۲۰ ویروس کووید-۱۹ سبب گردیده است تا کاهش قابل ملاحظه یی در سطح استخدام بوجود آید چنانچه بیشتر کاهش استخدام را سکتور ساختمان (۸۰,۹۵-) و کمترین کاهش استخدام را تجارت (۶۰-) داشته است، اما بیشترین انتظارات استخدام را پس از کرونا سکتور از نظر سکتوری زراعت (۵,۹) و بدترین چشم انداز استخدام را پس از ویروس کرونا سکتور ساختمان (۸,۶-) داشته است.
- ❖ پیشنهادات عمده سکتور خصوصی را غرض برگشت سریع فعالیت های سکتور خصوصی به حالت عادی پس از ویروس کرونا را امنیت و اصلاحات اداری در مقایسه با دوره های مشابه گذشته تشکیل داده اما سکتور خصوصی ابراز نموده اند که دسترسی به بازار و قرضه هنوز هم به عنوان بزرگترین چالش باقی خواهد ماند.

قابل ذکر است که این سروی با رعایت اصل محرمانیت صورت گرفته و ارقام و اطلاعات بدست آمده از سروی صرفاً در تهیه این گزارش مورد استفاده قرار میگیرد، اطلاعات انفرادی متشبهان کاملاً محرم بوده و در گزارش نیز هیچ گونه معلومات فردی شخص و یا شرکتی درج نمی باشد، داده های جمع آوری شده در اتاق تجارت و سرمایه گذاری توسط تیم تحقیق، ارزیابی و تحلیل شده است.

خلاصه اجرایوی

اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان حمایت همه جانبه از سکتور خصوصی را بمنظور تسهیل محیط مناسب کسب و کار، تجارت و سرمایه گذاری و ارتقا ظرفیت جامعه متشبهین کشور از طریق ایجاد بستر مناسب در تشریک مساعی با نهاد های ملی و بین المللی که بتواند نقش سازنده و کلیدی را در رشد و توسعه اقتصاد افغانستان داشته باشد، می نماید.

اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان از سال ۲۰۱۲ به این طرف سروی وضعیت کاروبار و سروی موانع کاروبار را انجام میدهد که سروی وضعیت کاروبار بصورت ربعوار همه ساله به هدف بررسی وضعیت موجود کاروبار در کشور و انتظارات آینده شان صورت گرفته، ارقام و داده های بدست آمده از شرکتها را در اختیار تصمیم گیرندگان سیاسی-اقتصادی، مجامع تجاری و دیگر علاقمندان قرار میدهد. سروی ربع دوم سال ۲۰۲۰ به همکاری مالی و تخنیکی اداره حرکت به بررسی تاثیرات ویروس کرونا بالای فعالیت های کسب و کار سکتور خصوصی افغانستان به اساس شاخص های مختلف پرداخته است.

سروی وضعیت کاروبار در ربع دوم سال ۲۰۲۰ نشان میدهد که ویروس مهلک و فراگیر کرونا متأسفانه تاثیر شگرف و عمیقی را روی فعالیت های سکتور خصوصی در افغانستان گذاشته است طوری که بصورت مجموعی شرایط مجموعی کاروبار که به اساس نسبت وضعیت موجود کاروبار و انتظارات آینده جامعه سکتور خصوصی افغانستان (به اساس نسبت حساسی) محاسبه گردیده است (۱۴-) بوده و بیشترین شدت این تاثیر به ترتیب بالای سکتور های تجارتي (۲۵-)، خدمات (۱۹-)، تولید (۱۲-)، ساختمان (۱۱-) و زراعت (۳،۱-) و به اساس ولایات به ترتیب کابل (۲۱-)، بلخ (۱۷-)، هرات (۱۴-)، ننگرهار (۷،۱-) و کندهار (۵،۳-) بوده است.

واژه های کلیدی: شرایط کاروبار، فرمایشات و فروشات، کاهش استخدام، افزایش استخدام، عوامل تاثیر گذار بالای فعالیت های سکتور خصوصی.

۴.۱. محدودیت های تحقیق

واضح و آشکار است که هر تحقیق انجام یافته بدون محدودیت ها و موانع بوده نمیتواند که به تایید اصل موجودیت محدودیت ها در تمامی تحقیقات، سروی و تحقیق حاضر نیز با محدودیت های عمده ذیل روبرو بوده است:

۱. تحقیق حاضر با استفاده از تماس صورت گرفته و اکثراً شرکت ها و کمپنی ها به تماس سرویران اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان پاسخ نمیدهند؛
۲. هویداست که بینش و سطح سواد فعالان سکتور خصوصی افغانستان چنانچه در اکثریت کشور های دگر جهان وجود دارد نمیباشد و هنگام پاسخ به سوالات مطرح شده جوابات قناعت بخش را ارائه نمی نمایند؛
۳. اکثراً فعالان کسب و کار در افغانستان مصاب به ویروس کرونا گردیده اند بناً سبب گردید تا پاسخ به پرسش های مطرح شده را یا مدیران عامل شان پاسخ داده و یا به تماس های سرویران جواب داده نشود؛
۴. زمان در نظر گرفته شده را به ارائه نتایج تحقیق میتوان منحیث محدودیت محسوب کرد؛
۵. محدودیت جامعه آماری تحقیق (باتوجه به امکانات تمرکز تحقیق در پنج زون کابل، هرات، بلخ، قندهار و ننگرهار گردیده است)؛
۶. عدم موجودیت افراد فوق العاده تخنیکی و کمبود ظرفیت لازم در بخش سروی و تحقیق اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان.

۲. مواد و روش کار

سروی وضعیت کاروبار در افغانستان بصورت ربعوار در همکاری مالی و تخنیکی اداره حرکت قرار است الی اخیر سال ۲۰۲۰ انجام شود که به تعداد ۷۰۵ شرکت از پنج ولایت زون در پنج سکتور و در سه سطح مختلف مورد از طریق تماس تلفونی توسط سرویران اتاق مورد سروی قرار میگیرند، داده های بدست آمده به کمک سافت های مختلف تحقیقی و مطابق به اهداف تحقیق مورد تحلیل و بازنگری قرار گرفته و نتایج سروی با حکومت، جامعه مدنی و همکاران بین المللی شریک ساخته میشود که ذریعه آن مشکلات اساسی و کلیدی فرا راه کسب و کار در افغانستان شناسایی شده و نقشه راه بمنظور تدوین پالیسی های حکومتی برای ایجاد محیط مناسب سرمایه گذاری در افغانستان میگردد.

۱.۲. داده های تحقیق

داده های استفاده شده در تحقیق داده های کمی زمانی بوده که توسط سرویران اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان از پنج زون (کابل، هرات، بلخ، قندهار و ننگرهار)، پنج سکتور (تولید، تجارت، خدمات، ساختمان و زراعت) و در سه سطح کاروبار (بزرگ، متوسط و کوچک) جمع آوری گردیده است که از لحاظ زمانی مربوط به ربع دوم سال ۲۰۲۰ میلادی میگردد، داده های جمع آوری شده در تحقیق با تفاوت بررسی تاثیرات ویروس کووید ۱۹ بالای فعالیت های کسب و کار در افغانستان توسط مدل دیزاین شده اتاق تجارت و سرمایه گذاری به تحلیل گرفته شده و به تبیین رابطه بین ویروس کووید ۱۹ و فعالیت های کاروبار در افغانستان پرداخته شده است، که نتایج بدست آمده از آن از میزان روایی و پایایی لازم برخوردار بوده و قابل تعمیق بمنظور تدوین و ارائه پالیسی های حکومتی و استفاده توسط نهاد ها و سازمان های بین المللی و سایر ذینفعان این تحقیق می باشد.

۲.۲. جامعه آماری تحقیق

مبرهن است که تحقیقات از لحاظ مکانی محدود به جغرافیایی می باشد که تحت عنوان جامعه آماری تحقیق خلاصه میگردد، جامعه آماری تحقیق حاضر پنج زون که شامل کابل، هرات، بلخ، قندهار و ننگرهار و پنج سکتور تولید، تجارت، خدمات، ساختمان و زراعت میگردد می باشد.

۱. طرح تحقیق

چنانچه هویداست ویروس مهلك و فراگیر کرونا (Covid-19) در تمامی جهان فعالیت های اقتصادی فعالان اقتصادی را تحت تاثیر منفی قرار داده است که شدت این تاثیرات از یک کشور نسبت به کشور دیگر متفاوت می باشد چنانچه در کشور های پیشرفته و صنعتی جهان که امکانات عرضه و تقاضای الکترونیکی، بازار های مالی پیشرفته، وضعیت سیاسی و امنیتی مناسب و امکانات حمایت بیشتر سکتور خصوصی توسط دولت های شان را دارند، شدت این تاثیرات کمتر نسبت به کشور های جهان سوم می باشد،

افغانستان که امکانات کمتر نسبت به کشورهای منطقوی و اکثریت مطلق کشورهای دیگر جهان دارد طبیعتاً شدت تاثیر این ویروس میتواند چشمگیر باشد بمنظور اینکه شدت این تاثیرات روی وضعیت عمومی کاروبار، استخدام و اشتغال، مقدار فروشات و فرمایشات و انتظارات سکتور خصوصی انعکاس داده شود، اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان بعنوان حامی، مدافع و آواز رسای سکتور خصوصی افغانستان و موسسه حرکت بعنوان نهاد حمایت کننده سرمایه گذاری ها در افغانستان بصورت مشترک سروی وضعیت کاروبار را طرح، دیزاین و تطبیق نموده اند، که خوشبختانه سبب گردیده است تا میزان تاثیر پذیری فعالیت های سکتور خصوصی در افغانستان ناشی از ویروس کرونا منعکس گردیده که در سروی حاضر به بحث گرفته شده است.

۲.۱. اهداف تحقیق

هدف عبارت از غایت مطلوب است که مسیر یا حرکت تحقیق را بخاطر بدست آوردن آن مشخص می سازد واضح است که هر تحقیق یک عده از اهداف را دنبال میکنند، نظر به تیوری و اصل فوق تحقیق حاضر هم خالی از اهداف نبوده و اهداف جامع و کلی ذیل را به شرح ذیل دارا می باشد:

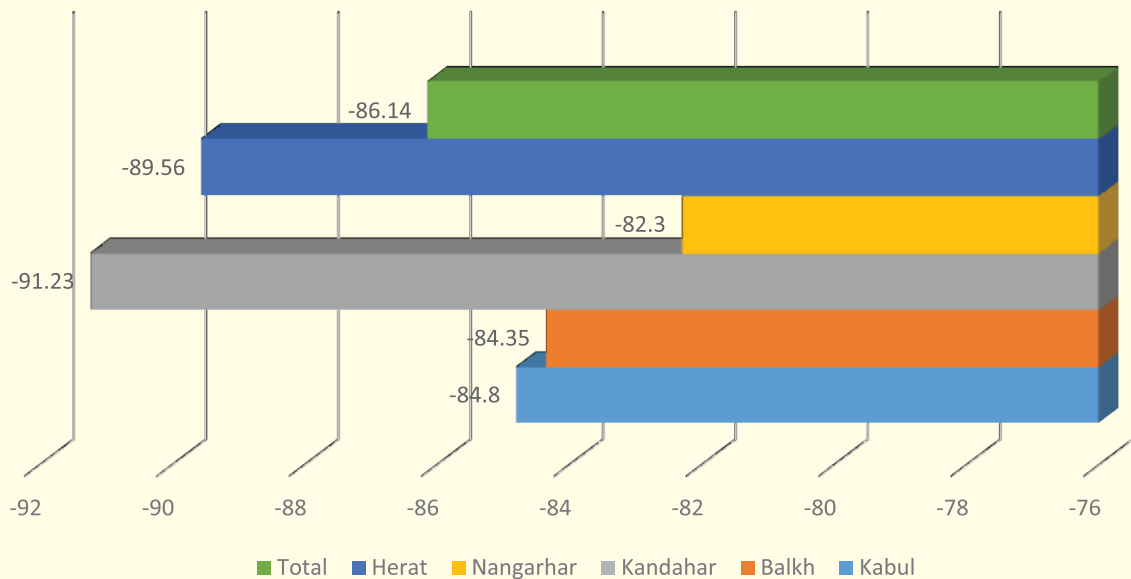
۱. اندازه گیری شدت تاثیرات ویروس (Covid-19) بالای وضعیت جاری فعالیت های سکتور خصوصی افغانستان؛
۲. شناسایی موانع اصلی سرمایه گذاری های داخلی و خارجی و شناسایی چالش ها و مشکلات اساسی که مانع اساسی رشد سکتور خصوصی در افغانستان می باشد؛
۳. شناسایی مشکلات اساسی سکتور خصوصی افغانستان از زمان شیوع ویروس (Covid-19) و آغاز قرنطین در داخل کشور، کشورهای منطقوی و جهانی؛
۴. انعکاس پیشنهادات عمده سکتور خصوصی افغانستان بمنظور رشد محیط سرمایه گذاری و انکشاف سکتور خصوصی در افغانستان؛
۵. انعکاس نتایج سروی بدست آمده با مقامات زیربط حکومت افغانستان، نهاد ها و سازمان های بین المللی، جامعه جهانی و دوزن ها بمنظور پیگیری و رفع چالش ها و موانع موجود و ترویج بیشتر سرمایه گذاری ها در افغانستان.

۳.۱. محدوده تحقیق

تحقیقات عموماً دارای محدوده و قلمرو بوده که تحقیق حاضر نیز از این امر مستثنی نبوده و دارای قلمرو و محدوده به شرح ذیل می باشد:

از لحاظ موضوع: این تحقیق بمنظور شناسایی وضعیت کاروبار موجود و تاثیرات ویروس کرونا بالای آن طرح و انجام یافته است؛ از لحاظ مادی: تحقیق حاضر در اثر همکاری مالی اداره حرکت (HARAKAT) صورت گرفته است؛ از لحاظ مکانی: این تحقیق از لحاظ مکانی تمرکز بر پنج زون افغانستان (کابل، هرات، بلخ، ننگرهار و کندهار) تمرکز دارد؛ از لحاظ زمانی: تحقیق حاضر از لحاظ زمانی منحصر به ربع دوم سال ۲۰۲۰ میلادی میگردد.

وضعیت کاروبار بصورت مجموعی و به اساس ولایات در شرایط موجودیت ویروس کووید - ۱۹

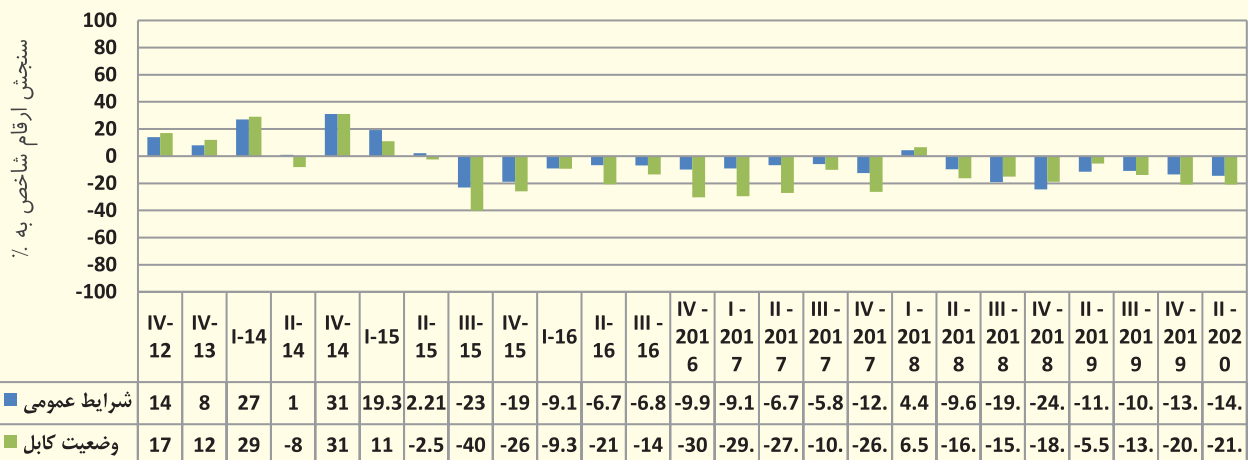

شکل ۱: وضعیت حقیقی کاروبار بصورت مجموعی و به اساس ولایات در شرایط موجودیت ویروس کووید-۱۹

از آنجای شرایط موجود کاروبار با انتظارات سروی شده گان به مقایسه گرفته میشود که از مقایسه شرایط حقیقی و انتظارات سروی شده گان شاخص شرایط عمومی کاروبار در ربع دوم سال ۲۰۲۰ میلادی (-۱۴.۴) بوده در حالی که در سروی قبلی این رقم (-۱۳.۵) بوده است که معنی میدهد شرایط کاروبار نزول نموده است و در این کاهش موجودیت ویروس کرونا محسوس می باشد. نکته قابل بحث در این سروی کاهش چشمگیر فعالیت های حقیقی ناشی از ویروس کرونا (-۸۶.۱۴ → -۲۸.۷۱) و افزایش قابل محسوس انتظارات سروی شده گان (۵۷.۲۸ → ۱.۷۳) می باشد.

ACCI BCI

شرایط عمومی کاروبار ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۹

شکل ۲: شرایط عمومی کاروبار ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۹

۳,۲. نمونه تحقیق

با توجه به میزان جامعه آماری حاضر و امکانات در دست داشته تحقیق حجم نمونه تحقیق حاضر در مجموع بالغ بر ۷۰۵ کمپنی بزرگ، متوسط و کوچک گردیده که از ولایت کابل شامل بر ۲۴۵ کمپنی گردیده و از چهار ولایت متباقی هر کدام ۱۱۵ کمپنی در سروی شامل گردیده اند که در جدول ذیل به آن اشاره گردیده است:

Sectors	Kabul	Balkh	Herat	Kandahar	Nangarhar
Manufacturing	65	25	25	25	25
Construction	45	15	15	15	15
Services	45	25	25	25	25
Trade	45	25	25	25	25
Agriculture	45	25	25	25	25

جدول ۱: حجم نمونه به اساس ولایت و سکتور

یافته های تحقیق از شرایط کاروبار در وضعیت کووید-۱۹

۱. مفهوم و ماهیت شرایط کاروبار

شرایط کاروبار شاخصی برای شناسایی سیر رشد تولید ناخالص داخلی می باشد. این شاخص معمولاً تغییرات در سطح تولید ناخالص داخلی را برای چند ماه آینده پیشبینی می کند، مشروط به آنکه درین مدت تغییر غیر قابل پیشبینی در شرایط کلی اقتصاد بوجود نیاید.

شاخص شرایط کاروبار بر قضاوت مسوولان شرکتها درمورد وضعیت کاروبار و انتظارات تجاریشان برای شش ماه آینده استوار است که با معیار پذیرفته شده بین المللی محاسبه می گردد (برای معلومات بیشتر به ضمیمه در پایان گزارش مراجعه کنید).

دامنه قیمت این شاخصها بین مثبت ۱۰۰ و منفی ۱۰۰ می باشد. طوری که صفر به مفهوم عادی بوده و از صفر تا مثبت ۱۰۰ شرایط مثبت کاروبار و از صفر تا منفی ۱۰۰، شرایط منفی کاروبار تلقی می گردد.

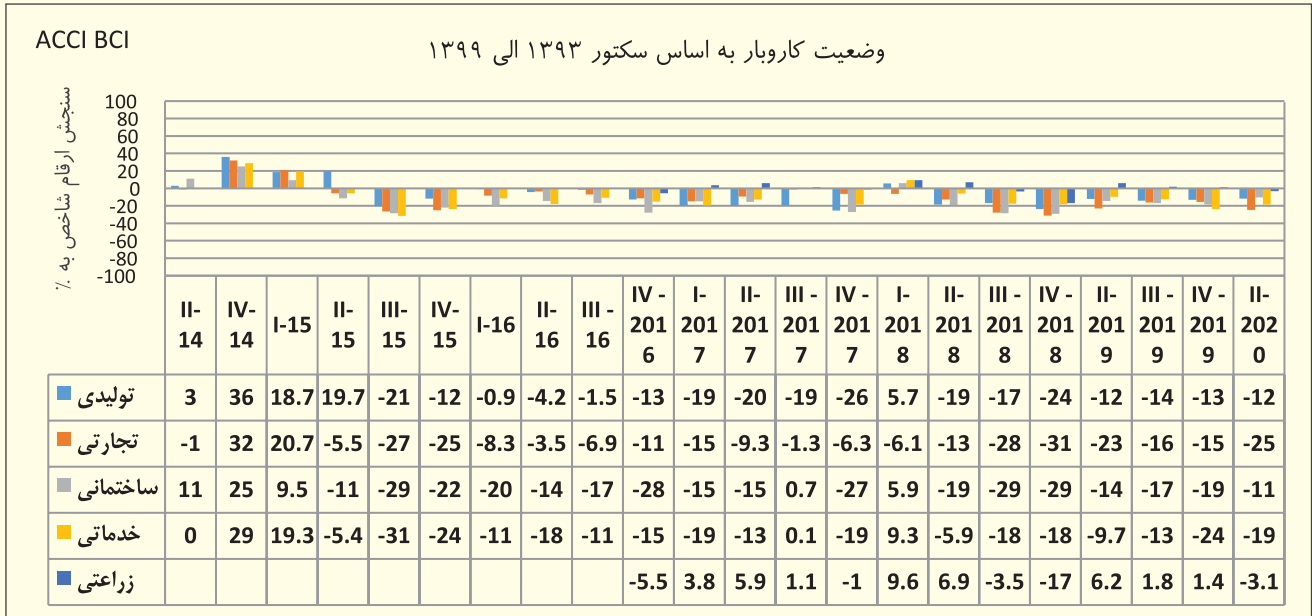
۲. بررسی شدت تاثیرات ویروس کووید-۱۹ بالای کاروبار در افغانستان

۱,۲. شرایط عمومی کاروبار و شرایط کاروبار به تفکیک هر ولایت در وضعیت ویروس کرونا

نتایج بدست آمده از سروی وضعیت کاروبار اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان که به همکاری مالی اداره حرکت انجام شده است نشان میدهد که وضعیت کاروبار در شرایط موجودیت ویروس کرونا (ربع دوم سال ۲۰۲۰) به صورت مجموعی (-۸۶.۱۴) بوده که بدترین وضعیت شرایط کاروبار را در در شش سال اخیر نشان میدهد، علاوه برآن بر اساس ولایات کندهار با (-۹۱.۲۳) بدترین شرایط و ننگرهار با (-۸۲.۳) بهترین شرایط کاروبار را داشته است.

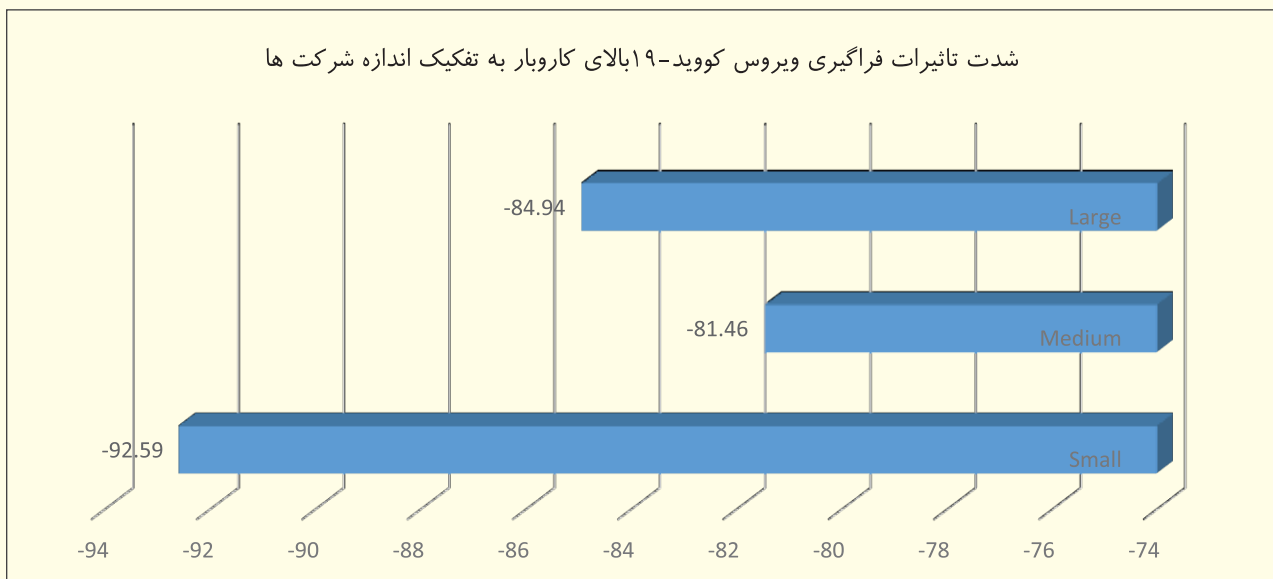
از مقایسه وضعیت حقیقی با انتظارات سروری شده گان نیز هویدا میگردد که فراگیری ویروس سبب شده است تا وضعیت کاروبار در سکتور های مختلف هنوز هم منفی باشد طوریکه برای بار نخست بار سکتور

زراعت از ربع مشابه سال پار شاخص منفی داشته باشد و سکتور های تجارت (۲۴.۸-)، خدمات (۱۸.۷-)، تولید (۱۱.۸-)، ساختمان (۱۰.۵-) و زراعت با (۳.۱-) به ترتیب شاخص منفی کاروبار را گزارش داده‌اند.

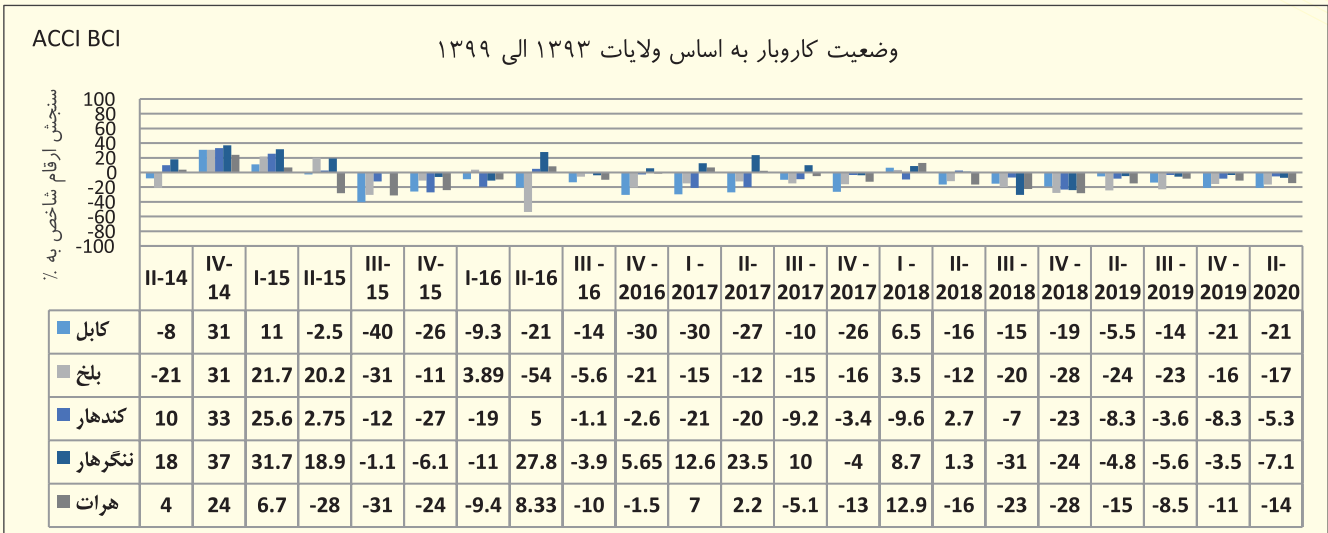
شکل ۵: وضعیت کاروبار به اساس سکتور ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹

چنانچه در ذیل مشاهده میگردد ویروس کرونا بالای همه سائز شرکت ها در افغانستان تأثیرات منفی داشته است اما یافته های تحقیق حاضر نشان میدهد که بیشترین تأثیرات بد این ویروس بالای تشبثات کوچک (۹۲.۵۹-) در افغانستان بوده است.

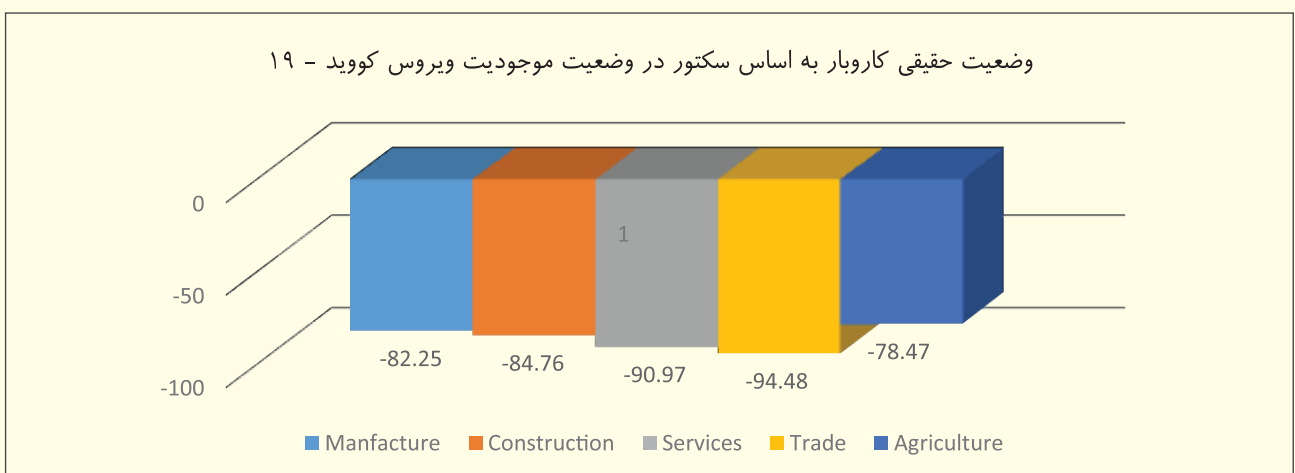
شکل ۶: شدت تأثیرات فراگیری ویروس کووید-۱۹ بالای کاروبار به تفکیک اندازه شرکت ها

مقایسه وضعیت حقیقی با انتظارات سروری شده گان براسا ولایات نشان میدهد که شاخص کاروبار همه ی ولایات سروری شده نیز منفی می باشد که شدت این دوره به استثنای کندهار در سایر ولایات نسبت به دوره یی قبلی مشابه بیشتر بوده و بیانگر تاثیرات فراگیری ویروس کرونا بالای فعالیت های کاروبار میباشد.

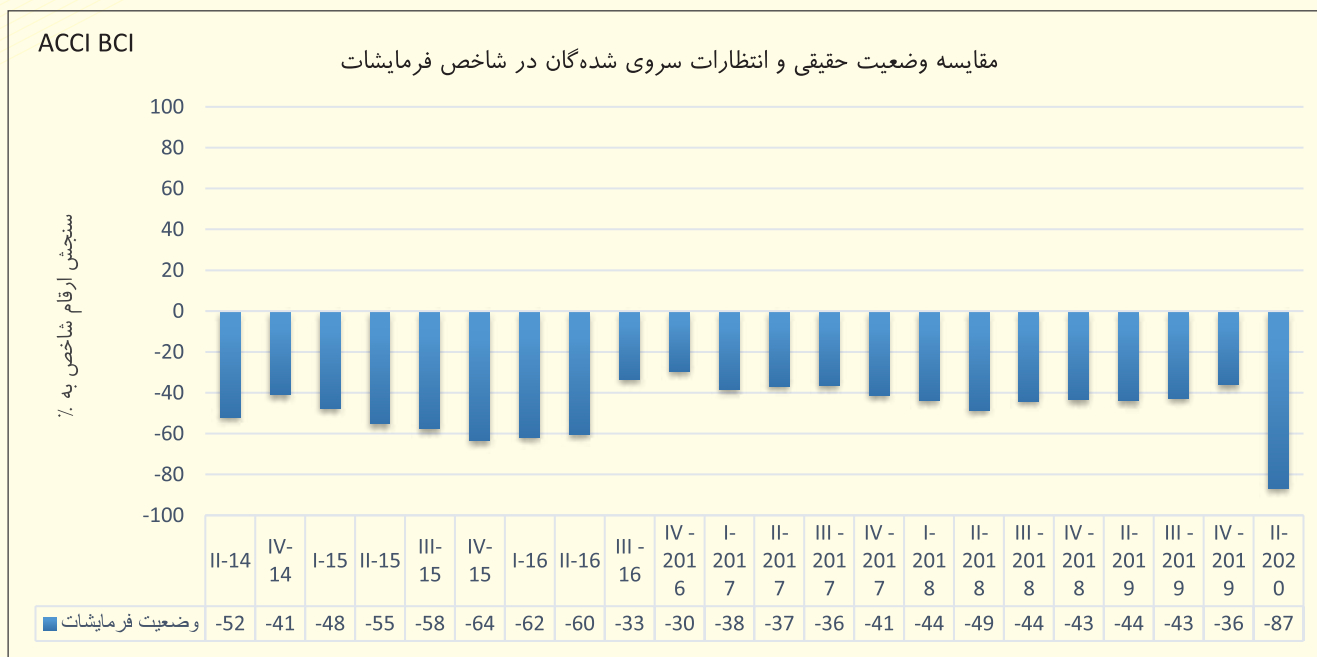
شکل ۳: وضعیت کاروبار به اساس ولایات ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹

ویروس کرونا سبب گردیده است تا وضعیت حقیقی فعالیت های پنج سکتوری که مورد سروری قرار گرفته اند بشدت منفی باشد چنانچه بیشترین تاثیر این ویروس بالای فعالیت های تجارت (-۹۴.۴۸) بوده و کمترین تاثیرات بد را بالای سکتور زراعت (-۷۸.۴۷) داشته باشد، اما بصورت عمومی چنانچه در ذیل مشاهده میشود تاثیرات این ویروس بالای همه سکتور ها قابل محسوس بوده و فعالیت های همه سکتور ها را تحت تاثیر منفی قرار دهد.

شکل ۴: وضعیت حقیقی کاروبار به اساس سکتور در شرایط موجودیت ویروس کووید - ۱۹

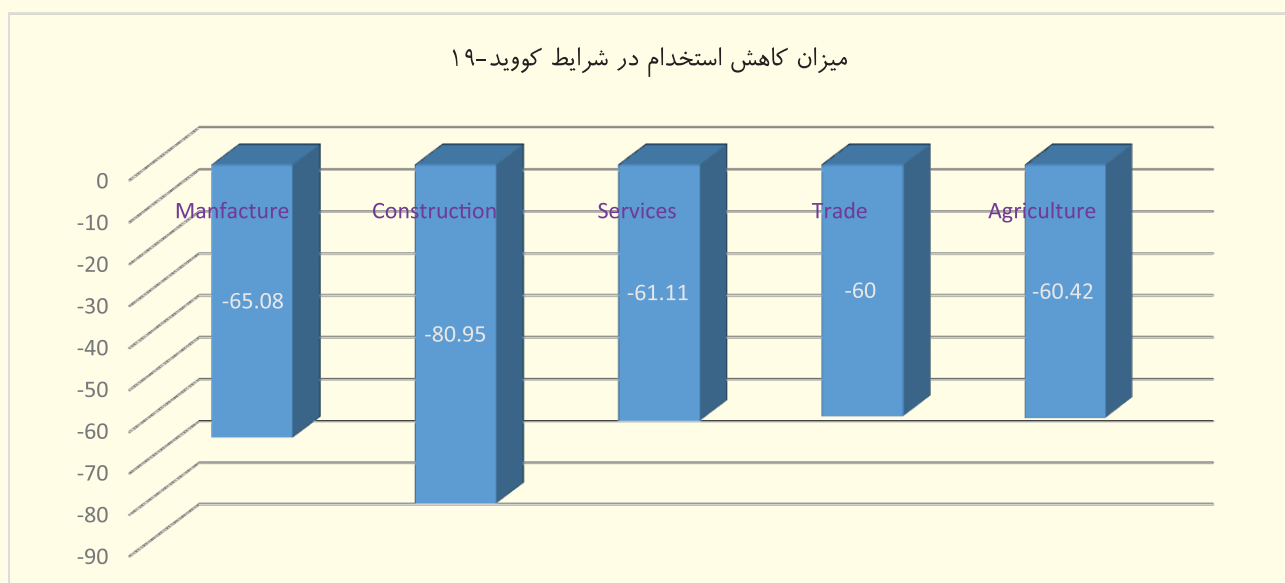
فرمایشات در تمام ادوار گذشته که از طرف اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان مورد سروی قرار گرفته اند منفی گزارش شده است که شدت این گرایش منفی در دوره های مختلف متفاوت بوده است، چنانچه در ذیل مشاهده میشود شدت این تأثیرات منفی در ربع دوم سال ۲۰۲۰ (شرایط موجودیت کووید ۱۹-) نتیجه منفی قهقرايي (-۸۷) را نشان میدهد.

شکل ۹: مقایسه وضعیت حقیقی و انتظارات سروی شده گان در شاخص فرمایشات

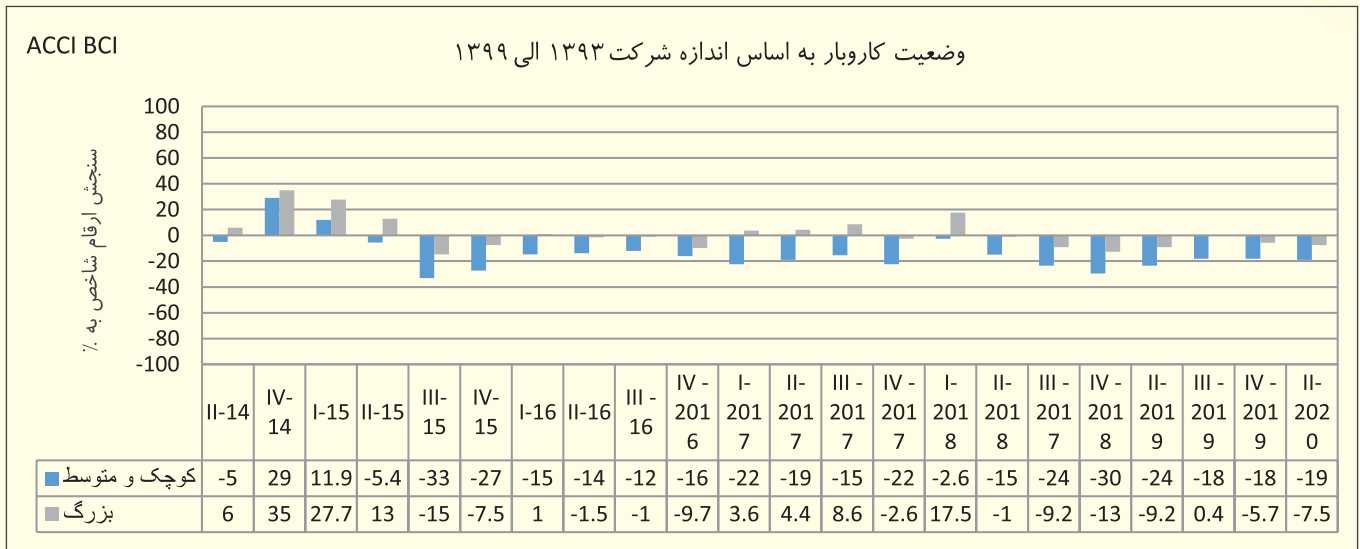
۵.۲. وضعیت استخدام در شرایط کووید-۱۹

استخدام بعنوان یکی از کلیدی ترین شاخص در تحقیق حاضر بشمار میرود، چنانچه مشاهده میگردد فراگیری ویروس کووید ۱۹- بیشترین کاهش استخدام را در سکتور ساختمان (-۸۰.۹۵) سبب گردیده است که متعاقباً به ترتیب سکتور های تولید (-۶۵.۰۸)، خدمات (-۶۱.۱۱)، زراعت (-۶۰.۴۲) و تجارت (-۶۰) بیشترین کارمند خویش را از دست داده اند.

شکل ۱۰: میزان کاهش استخدام در شرایط کووید-۱۹

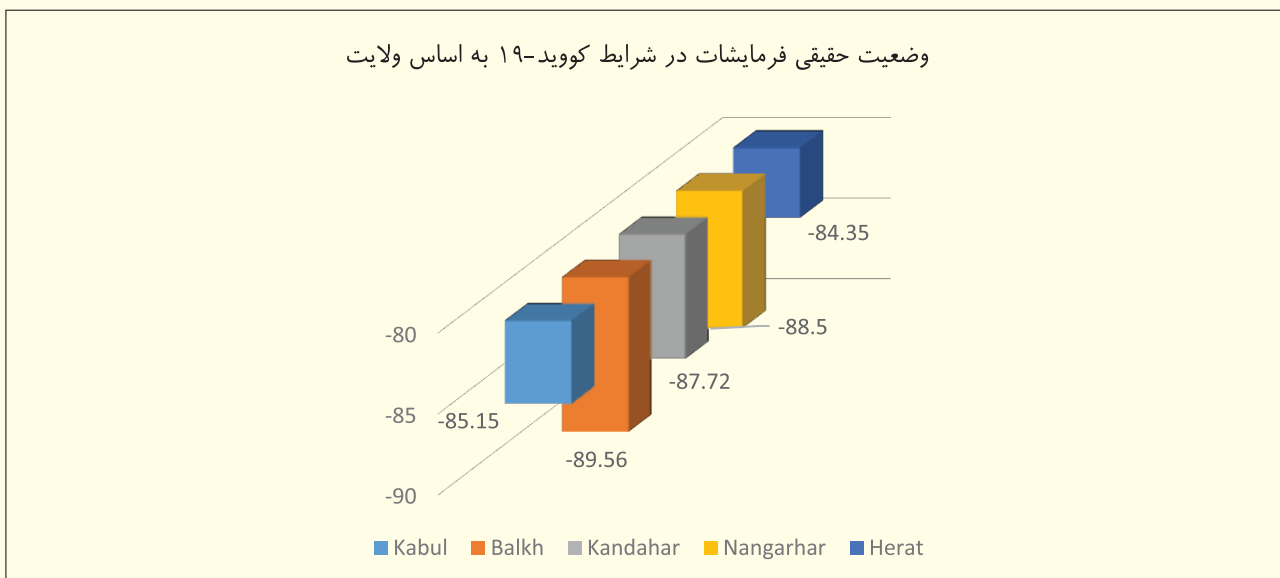
تحقیق حاضر نشان میدهد که انتظارات تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ در پهلوی وضعیت حقیقی شان تا حدی بیش افزایش نموده است اما با وجود افزایش توقعات سروی شده گان فراگیری کووید-۱۹- سبب شده است تا شرایط کاروبار در هر سه سطح تشبثات گرایش منفی داشته باشد که بیشتر این گرایش منفی در تشبثات کوچک و متوسط (-۱۹) محسوس می باشد.

شکل ۷: وضعیت کاروبار به اساس اندازه شرکت ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹

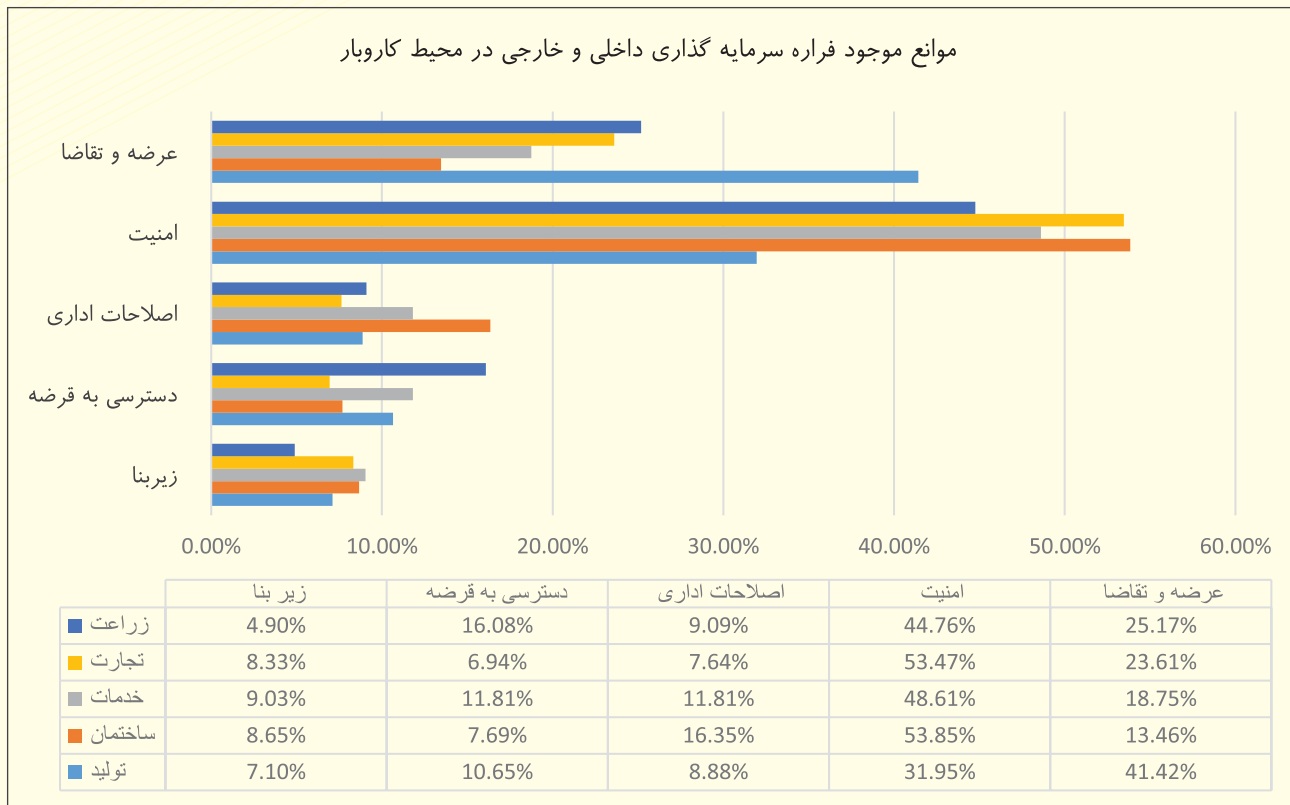
۴.۲. وضعیت فرمایشات در شرایط کووید-۱۹

نتایج بدست آمده از سروی نشان دهنده تاثیرات منفی در فرمایشات و فروشات تمامی ولایات سروی شده می باشد اما بیشترین شدت تاثیرات منفی در فرمایشات و فروشات ولایت بلخ (-۸۹.۵۶) بوده و کمترین تاثیرات بد را بالای ولایت هرات (-۸۴.۳۵) داشته است.

شکل ۸: وضعیت حقیقی فرمایشات در شرایط کووید-۱۹ به اساس ولایت

۲,۳. موانع فرا راه سرمایه گذاری های داخلی و خارجی

شکل ۱۳: موانع موجود فراره سرمایه گذاری داخلی و خارجی در محیط کاروبار

نتیجه گیری:

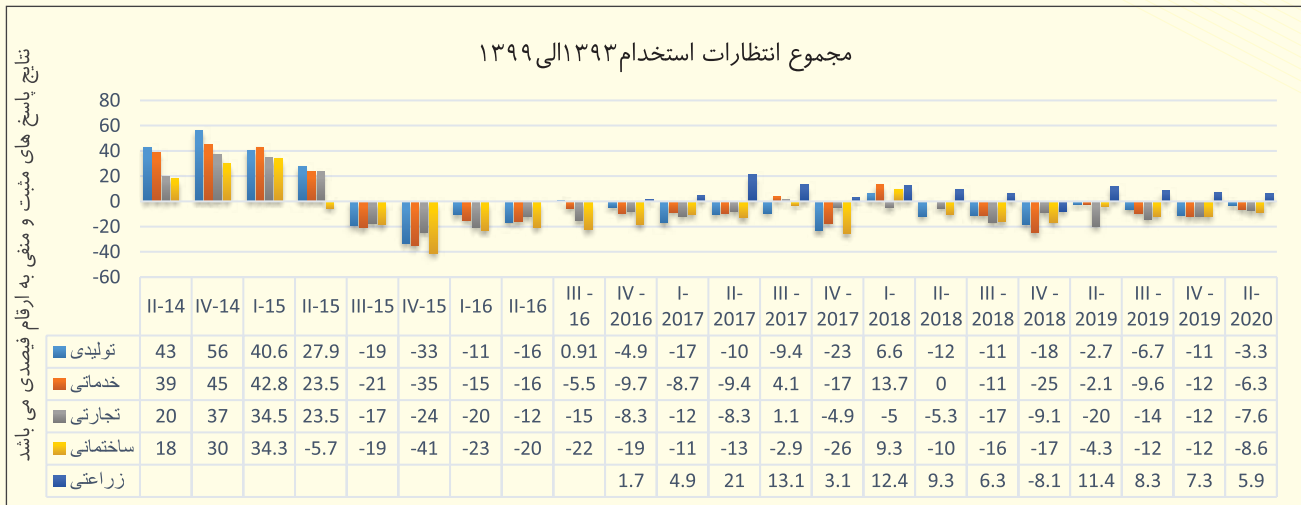
بدون شک وضعیت مناسب محیط کاروبار در هر کشور سبب می‌گردد تا از یک طرف مولفه های کلان اقتصادی دولت ها جهش مثبت داشته و از طرف دیگر تاثیر قابل ملاحظه بی بالای مدیریت نوسانات اقتصادی، کنترل قیمت، افزایش استخدام، تعادل بیلانس تادیات، حفاظت محیط زیست و بالاخره بالای رفاه عامه داشته باشد، در حال حاضر که افغانستان دچار کسر بیلانس تادیات و تجارت بوده و همچنان وضعیت بی ثبات نوسانات پولی و مالی و هم چنان میزان پایین سطح اسخدام را دارا بوده است و این در حالی است که فراگیری ویروس کووید ۱۹- براین چالش ها افزوده است بنا تمرکز روی ایجاد محیط مناسب کاروبار میتواند نقش فزاینده بی در کاهش نارسایی های فوق داشته باشد.

بادرک اهمیت موضوع اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان در همکاری نزدیک موسسه حرکت سروی وضعیت کاروبار را انجام داده است که در دوره حاضر تمرکز سروی روی تاثیرات ویروس کووید ۱۹- بالای کاروبار به بحث گرفته شده و در کنار آن به وضعیت عمومی کاروبار در کشور تماس گرفته شده است.

که بصورت مجموعی نتایج سروی با توجه با اهداف ارایه شده آن نشان میدهد که شدت تاثیرات ویروس کووید ۱۹- بالای فعالیت های مجموعی سکتور خصوصی (-۱۴) بوده که وضعیت بد اقتصادی را نسب به دوره های گذشته نشان میدهد و در این میان ولایت کندهار با شاخص (-۹۱) فیصد بیشترین ضرر را در میان پنج زون سروی شده به خود اختصاص داده است علاوه بر آن بر اساس یافته های سروی بزرگترین مانع فرا راه سرمایه گذاری های داخلی امنیت قلمداد گردیده که پس از آن به ترتیب نبود بازار (عرضه و تقاضا مناسب)، فساد اداری، دسترسی به قرضه و نبود زیربنا بهتر فرا گرفته اند.

بصورت مجموعی پیشنهادات عمده سکتور خصوصی را غرض ایجاد محیط مناسب و کاهش اضرار بیشتر ویروس کووید ۱۹- را تامین امنیت سرمایه گذاران و فعالیت ها در افغانستان تشکیل داده که علاوه بر آن از دسترسی به بازار و قرضه مناسب، کاهش و محو فساد اداری، برطرف ساختن قرنطین، از سرگیری فعالیت های اقتصادی با رعایت نکات بهداشتی، تسریع روند صلح، فراهم سازی سهولت های مالیاتی، ایجاد و گسترش زیربنا های بهتر و فراهم سازی مواد خام تشکیل میدهد.

انتظارات استخدام تمامی سکتور های قابل بحث در وضعیت پس از کرونا مثبت بوده که از مقایسه وضعیت کنونی استخدام شرکت ها و انتظارات آنان را برای استخدام در سه ماه آینده نیز هویدا میگردد که استخدام با وجود انتظارات فزاینده کاروبار سروی شده هنوز هم گرایش منفی دارد چنانچه بیشترین کاهش استخدام در شرایط پس از کرونا نیز در سکتور ساختمان (-۸.۶) محسوس بوده و سکتور زراعت پس از کرونا چشم انداز مثبت (۵.۹) خواهد داشت.

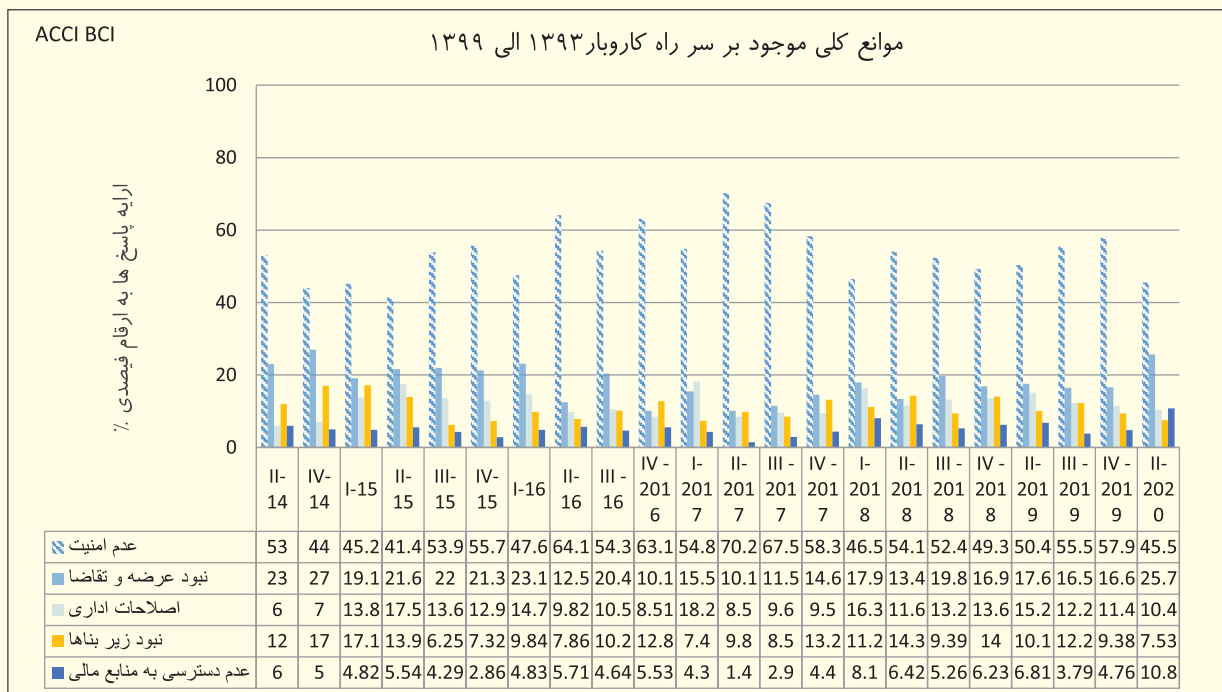

شکل ۱۱: مجموع انتظارات استخدام ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹

۱.۳. موانع موجود بر سر راه کاروبار:

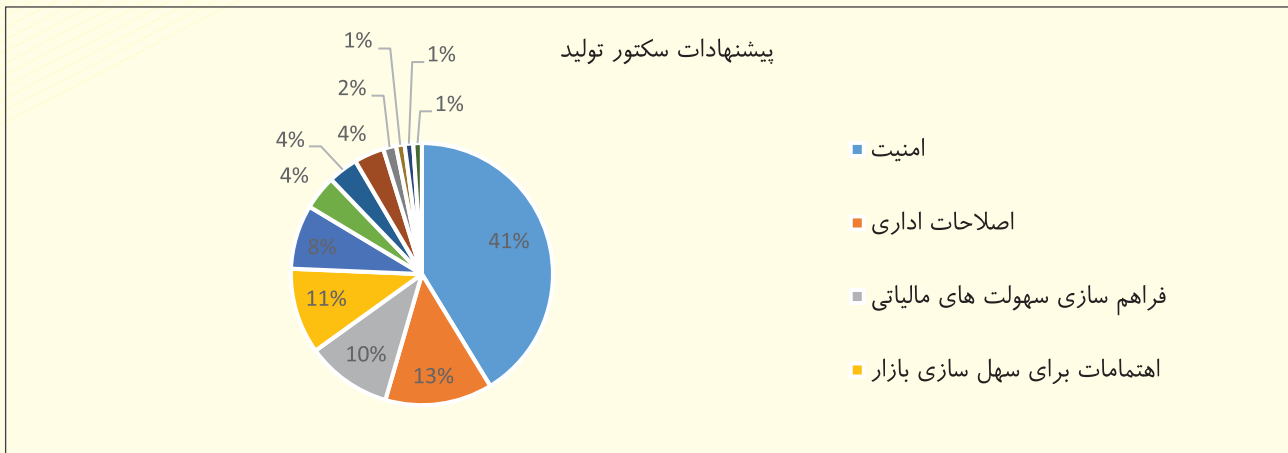
موانع کاروبار همواره بعنوان بزرگترین چالش فرا راه سکتور خصوصی در افغانستان بوده است که اهمیت این موانع بمنظور تغییر مثبت جهش فعالیت های سکتور خصوصی در افغانستان در خور اهمیت می باشد از این جهت بمنظور اولویت بندی و پیگیری این موانع، شاخص موانع کاروبار در این سروی در نظر گرفته شده است.

چنانچه در ذیل مشاهده میگردد بزرگترین مانع فرا راه کاروبار در افغانستان مثل همیشه عدم امنیت (۴۵.۵) گزارش شده است که پس از آن بالترتیب نبود عرضه و تقاضا (۲۵.۷)، عدم دسترسی به منابع مالی (۱۰.۸)، اصلاحات اداری (۱۰.۴) و نبود زیربنا (۷.۵۳) به عنوان بزرگترین چالش فر راه موانع کاروبار محسوب میگردند.

شکل ۱۲: موانع کلی موجود بر سر راه کاروبار ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹

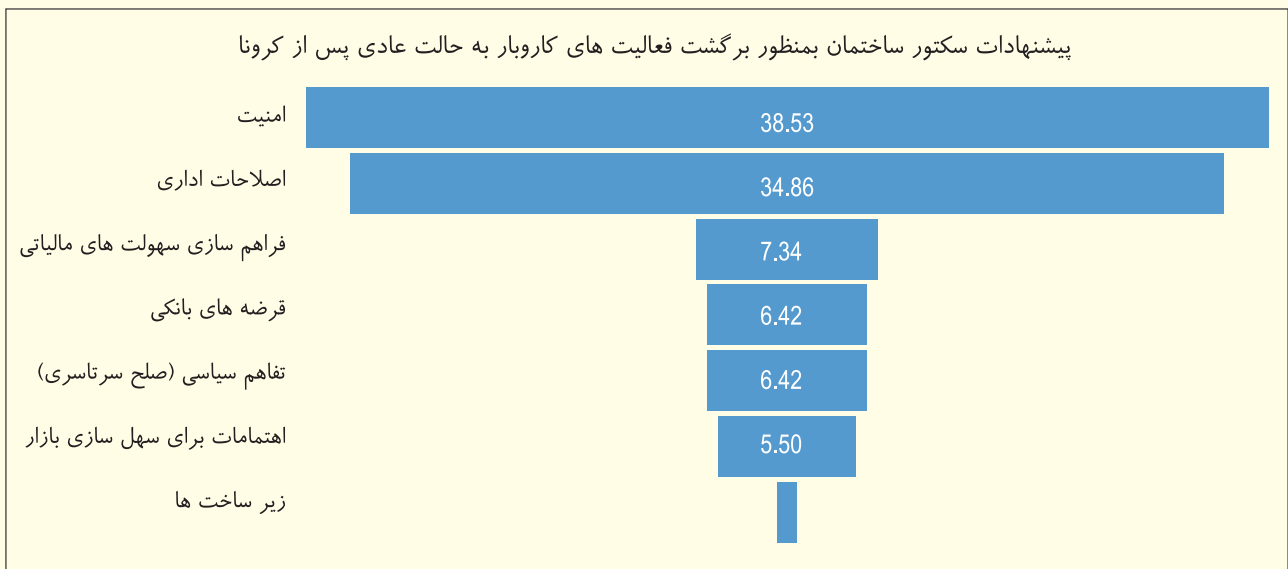
۲,۱. پیشنهادات سکتور تولید

شکل ۱۵: پیشنهادات سکتور تولید بمنظور برگشت فعالیت های کاروبار شان به حالت عادی پس از کرونا

پیشنهاد عمده (۴۱٪) شرکت های تولیدی نیز تامین را موثرین ترین راه برای موفقیت های فعالیت های خویش میدانند که متعاقباً این سکتور اصلاحات اداری و کاهش فساد اداری، فراهم سازی تسهیلات مالیاتی و دسترسی به بازار را برای کاهش تأثیرات ویروس کووید ۱۹- در شرایط پس از قرنطین گزارش داده اند.

۳,۱. پیشنهادات سکتور ساختمان

شکل ۱۶: پیشنهادات سکتور ساختمان بمنظور برگشت فعالیت های کاروبار به حالت عادی پس از کرونا

همانند سکتور های تجارت و تولید سکتور ساختمان نیز امنیت را بزرگ ترین خواست و پیشنهاد بمنظور رشد فعالیت های شان گزارش داده اند که پس از آن به ترتیب کاهش و محو فساد اداری، فراهم سازی سهولت های مالیاتی، تادیه قرضه های بانکی مناسب، صلح سرتاسری، دسترسی به بازار و زیربنا بهتر جا گرفته است.

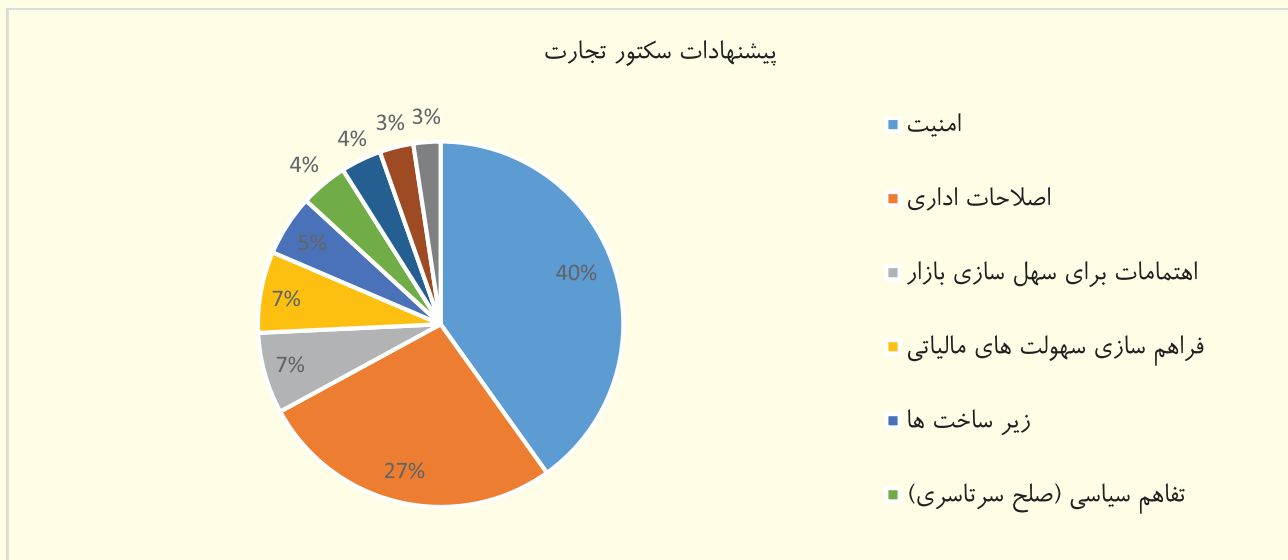
چنانچه تحقیقات اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان نشان میدهد شرایط مناسب کاروبار و محیط مناسب سرمایه گذاری در افغانستان در ادواری که مورد تحقیق قرار گرفته شده است وجود نداشته و همواره گرایش منفی داشته که در این اواخر فراگیری ویروس کرونا بر شدت نامناسبیت این وضعیت افزوده است، تمام سکتور های خدمات، تولید، تجارت، زراعت و ساختمان در ولایت مختلف کابل، هرات، ننگرهار، بلخ و کندهار گزارش داده اند که ویروس کووید ۱۹- تاثیر به شدت منفی بالای فعالیت های آنان و وضعیت شان داشته است.

پیشنهادات

اتاق تجارت سرمایه گذاری افغانستان در همکاری با موسسه حرکت ضمن اینکه به بررسی تاثیرات ویروس کووید ۱۹- بالای فعالیت های کاروبار و بازنگری وضعیت کاروبار در افغانستان پرداخته است پیشنهادات سکتور خصوصی را نیز بمنظور برطرف ساختن موانع سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، تسهیل مناسب سرمایه گذاری و برگشت دوباره فعالیت های کاروبار در سکتور های مورد بررسی به حالت عادی پس کرونار نیز مورد تحلیل و بررسی قرار داده است که اینک به صورت خلاصه در زیر به تصویر کشیده خواهد شد:

۱. پیشنهادات سکتور های مورد مطالعه در تحقیق بمنظور برگشت فعالیت های کاروبار شان به حالت عادی

۱.۱. سکتور تجارت

شکل ۱۴: پیشنهادات سکتور تجارت بمنظور برگشت فعالیت های کاروبارشان به حالت عادی پس از کرونا

چنانچه در فوق مشاهده میگردد ۴۰ فیصد شرکت های تجاری که مورد سروی قرار گرفته اند تامین امنیت را بمنظور رشد کاروبار و برگشت به حالت عادی فعالیت های شان گزارش داده اند که پس از آن به ترتیب اصلاحات اداری، دسترسی به بازار و جستجو بازار های جدید، فراهم سازی سهولت های مالیاتی، سرمایه گذاری های زیربنایی و صلح را پیشنهاد نموده اند.

سکتور خدمات نیز تامین امنیت را با فیصدی ۳۹.۱۳ در اولویت پیشنهادات خویش قرارداده اند که پس از آند به ترتیب فراهم سازی سهولت های مالیاتی، دسترسی به بازار و برطرف ساختن قرنطین، دسترسی به قرضه های بانکی، کاهش فساد اداری، ایجاد زیرساخت های بهتر، و عرضه و تقاضای مناسب قرار گرفته اند.

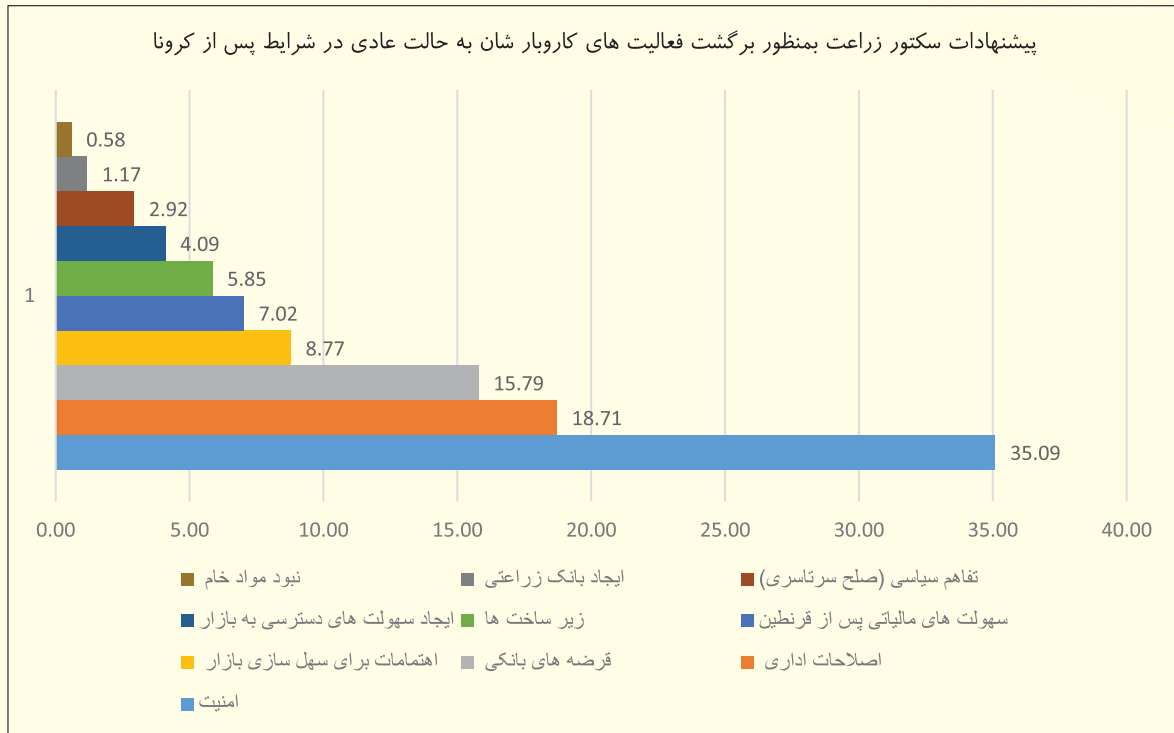
ضمیمه: تعریف شرایط کاروبار

شرایط کاروبار بر اساس سروی دوره ای شرکت های تولیدی، ساختمانی، خدماتی، تجارتي و زراعتی تشخیص می گردد. از مسوولان شرکت ها درباره وضعیت کنونی و انتظارات شان درمورد شش ماه آینده پرسیده می شود. آنان وضعیت کاروبار شان را با انتخاب یکی از سه گزینه (بهتر از عادی، بدتر از عادی) و انتظارات شان را با انتخاب یکی از سه گزینه (بهتر خواهد شد، تغییر نخواهد کرد، بدتر خواهد شد) انتخاب می کنند.

گزینه بهتر از عادی را مثبت و گزینه بدتر از عادی را منفی فرض می کنیم. شاخص وضعیت کنونی از تفریق فیصدی پاسخ های مثبت و منفی بدست می آید. در عین حال شاخص انتظارات از تفاوت میان فیصدی گزینه "بهتر خواهد شد" و "بدتر خواهد شد" بدست می آید.

شرایط کاروبار عبارت از اوسط حسابی وضعیت کاروبار و انتظارات می باشد. در ارایه گرافی برای دور اول سروی گزینه های "عادی" و "تغییر نخواهد کرد" نقطه صفر در نظر گرفته می شود. شاخص شرایط کاروبار از صفر تا مثبت ۱۰۰ (بیشترین) و منفی ۱۰۰ (کمترین) می تواند تغییر یابد. بعدها، زمانی که سری های زمانی (time series) بوجود آمد، نقطه صفر شرایط کاروبار با توجه به نتایج سروی سال معیار معین خواهد شد و سالهای بعد بر اساس آن سال سنجیده خواهد شد.

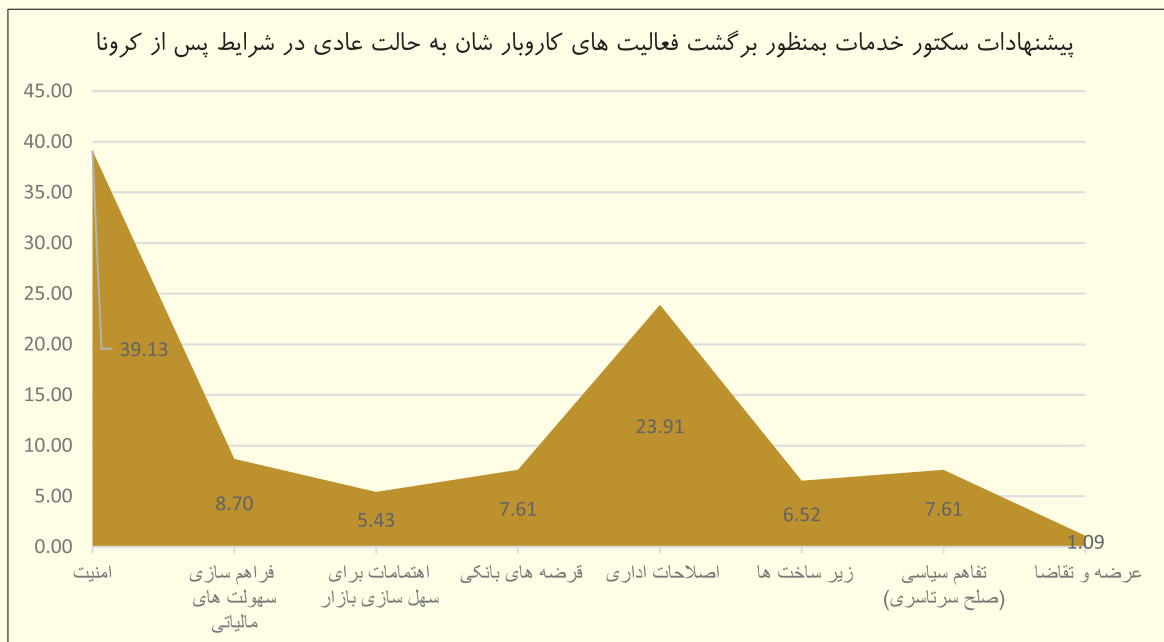
۲,۳. موانع فرا راه سرمایه گذاری های داخلی و خارجی

شکل ۱۷: پیشنهادات سکتور زراعت بمنظور برگشت فعالیت های کاروبار شان به حالت عادی در شرایط پس از کرونا

۳۵ درصد از سروی شده گان سکتور زراعت نیز تامین امنیت را غرض برگشت فعالیت های کاروبارشان به حالت عادی گزارش داده اند که متعاقب به آن پیشنهادات عمده شان را کاهش فساد اداری، دسترسی به قرضه های بانکی با شرایط سهل، فراهم سازی سهولت های مالیاتی، ایجاد زیربنا های بهتر، دسترسی به بازار غرض فروش محصولات زراعتی، تفاهم سیاسی و صلح، ایجاد بانک زراعتی و عدم موجودیت تخم های اصلاح شده بذری تشکیل میدهد.

۵,۱. پیشنهادات سکتور خدمات

شکل ۱۸: پیشنهادات سکتور خدمات بمنظور برگشت فعالیت های کاروبار شان به حالت عادی در شرایط پس از کرونا

چرا سروی و تحقیق

افزایش درک عمومی از مشکلات کاروبار
افزایش اطلاعات در مورد وضعیت کاروبار
دریافت ارقام و اسناد موثق به منظور استفاده در گفتمان میان سکتور خصوصی و دولت
ارایه پیشنهاد برای بهبود محیط کاروبار

سروی در بر گیرنده

کارمندان و مصاحبه کنندگان آموزش دیده
روش ها و پرسشنامه های استاندارد
مصاحبه از طریق تلفون
پوشش ملی
دربرگیرنده همه سکتور های اقتصادی
شامل شرکت هایی که عضویت اتاق را دارند و همچنان شرکت هایی که عضو اتاق
نمیباشند

سروی وضعیت کاروبار

به منظور بررسی، تحلیل و پیشبینی نوسانات کوتاه مدت اقتصادی صورت میگیرد
هر سه ماه یک بار به وسیله یک پرسشنامه کوتاه انجام میشود
این نوع سروی بیشتر بر شرکت های متوسط و کلان تمرکز دارد (به دلیل اینکه آنها
تأثیری بیشتری بر نوسانات اقتصادی دارند)

سروی موانع کاروبار

به منظور شناسایی مشکلات بلند مدتی که مانع پیشرفت کاروبار میشوند، صورت
میگیرد
سال یکبار و توسط یک پرسشنامه جامع انجام میشود
سروی مشکلات کاروبار بیشتر بر شرکت های خورد تمرکز دارد. چرا که این گروه از
شرکت ها معمولاً با مشکلات بسیار روبه رو میشوند. از سویی هم با آنکه تعداد
کارکنان آنها کم میباشد، اما در اقتصاد نقش مهم دارند

تهیه و ترتیب:
اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان

به کمک مالی:
اداره حرکت

نویسندگان گزارش:

بصیر نورانی

مدیر سروی و تحقیق
آدرس: اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
مبایل: ۰۷۹۰۱۲۴۸۲۰
ایمیل: basir.noorani@gmail.com
وتسپ: ۰۷۷۸۸۶۵۸۸۸

منصورالله هدایت

مسئول پالیسی و خدمات انکشاف تجارت
آدرس: اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
مبایل: ۰۷۸۶۰۰۲۶۲۶
ایمیل: eu.director@acci.org.af

داکتر محمد ایوب ایوبی

مدیر نظارت و ارزیابی
آدرس: اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
مبایل: ۰۷۹۹۳۹۵۱۵۱ | ۰۷۲۹۸۸۱۸۲۴
ایمیل: muhammad.ayubi@harakat.af

مصاحبه کنندگان:

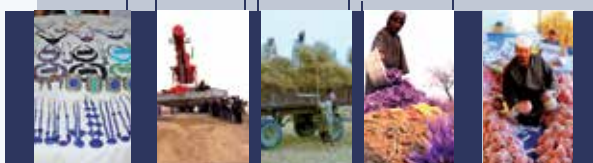
هیلی اسدی، رامش رسولی، فیاض عثمانی، شاه رحمان رحمانی و
حکیم لطیفی

دیزاینر:

محمد ناصر یآوری | ۰۷۰۶۶۰۶۷۸۳

کابل سنبله ۱۳۹۹

حق چاپ و نشر برای اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان محفوظ
است.

چمن حضوری
جوار کابل ننداری
کابل، افغانستان
+۹۳ (۰) ۷۵ ۲۰۲ ۵۸ ۵۴
+۹۳ (۰) ۷۹ ۴۴۴ ۹۰ ۵۵
research1@acci.org.af

www.acci.org.af

<http://www.acci.org.af/surveys-and-studies.html>

پست بکس: ۲۳۳

با همکاری مالی

